

Hogni Djurhuus
fekk Móðurmáls-
viðurslønina
2012

UMAFTUR AFTURUM

Vanlukku til døgurða evsta dag

At blaka góðan mat burtur var ikki gamalt. Tað er nýtt í Føroyum. Ella hava vit ikki frætt so nógv um tað fyrr enn nú, tí fólk vóru ikki fátæk í Føroyum fyrr, og øll høvdu nóg mikið at eta, eisini børnini og reiðararnir.

Ein trupulleiki verður ikki, ella er ikki ein trupulleiki, fyrr enn fjølmiðlar-nir siga, at hann er har úti, trupulleikin.

Heilsøgur og handlar duga illa at keypa og selja, tá so nógv leypir av hvørja viku.

Tað er ógjøriligt at vita, hvussu nógv verður selt hvørja viku. Og hvussu nógv er útgingið, farið út til gongu, tá vikan er liðug.

Teir fáu dagar, sum stilli er og sól-in skínur, og øll noyðast út til alt-arið í túninum aftanfyri, eru ong-ar krabbameinselvandi pylsur eftir, uttan tær hálvíðnaðu innast úr frystigoymsluni, at tveita á krabbameinselv-andi kolið.

Í vælferðini eru fólk alla tíðina á ferð eftir mati, sum annars skal burtur, tí held-ur -

særminsttildagurin er farin, ella tað, sum verri er, seinasti söludagur, er farin afturum í álmanakkanum.

Vælferðin er ikki fyri øll. Tað er gamalt, eisini í Føroyum.

Nú fingur tey frelstu so eitt mál afturat at vera indignerað um.

Ein almennur stovnur verður spiltur út, tí hann heldur tær lógir og tær kunngerðir, hann skal umsita. Lógir eru sum alt annað, tær valdast. Tær kunnu bendast higar og hagar. Lógir eru til fyri at bróta, varð sagt, tá eg var ungur. Men tað var eisini fyri hundrað árum síðani.

Allar lógir eru fullar av holum, stutt er millum holini. Almennir stovnar hava ikki sum privatú fyrirkunur ráð til at keypa sær lögfrøðiliga hjálp til at finna holini og síðani brúka tey, gagnnýta tey.

Heilsufrøðiliga biður annars javnan fólk um at tveita mat burtur, sum verri enn so er komin til seinasta söludag ella minstalagidagin, tí ein prentvilla er á pakkanum ella ein hálv nøt hevur sníkt seg í vøruna.

Út, út ella aftur í handilin og pengarnar aftur.

Ikki geva svangum fátækum, sum tola eina prentvillu, meðan tey biða og biða eftir politikarunum og teirra lyftum, sum langt síðani eru farin út um bæði næst seinasta, seinasta og alla seinasta söludag ella gávudag.

Sjálvur eri eg ofta í hálvvari neyð av leivdum, avlopi, sum tá tey fyrr fingur frárensl til døgurða í Perluni í Vágs-

botni. Eigarin og kokkurin segði, at i dag stár den på afløb.

Tað ber ikki til at keypa matvørur bara til eitt fólk í húsi.

Skalt tú hava eina rót til dømis, fært tú onga minni enn til tíggju fólk. Malið kjót, sum spillist eftir ein ella tveir dagar, fæst ikki í minni nøgdum enn til try trøllvaksin fólk.

Neyðin lærir nakna kvinnu at binda rætt. Tí eru bindiklubbar. Kvinnur vilja ikki vera naknar, tá aðrar síggja tær.

So góðu ráðini her eru ikki dýr. Til ber at gera eina súpan ella okkurt annað í einari grýtu, tveita alt í, tøma kuldaskápið, alt í uttan kossar av øðrum etniskum uppruna.

Alt í somu grýtu, eingin uppskrift, bara improvisasjón, og so hita væl eina løtu. Viðhvørt smakkar væl, viðhvørt ikki, men krydd er tíbetur uppfunnið og ger góðan mun.

Tá eg var í kostskúla í Íslandi kalladist slíkur óskipaður grýturættur síðst í vikuni banaslys, vanlukka, tí tað var sum at síggja eitt vanlukkustað at kaga niður í grýtuna.

Grýtan biðar eftir kuldaskápinum. Nakrir dagar farnir útum, sama ger, eg livi enn, hóast kanska er farið út um seinasta dagin, evsta dag.

Og valið stendur nú millum at vera rasistur ella naivur, góðtrúgvín og bláoygdur.

Men tað, sum nógv verri er, reiðarar í fátækkraváða.

10
skjótir

Bjarni Djurholm

Bústaður: Tórshavn

Yrki: Varastjóri

Hvat ætlaði tú at blíva, tá tú bleivst vaksin?

– Droymdi bæði um náttúru- og samfelagsvísindaliga starvsleið.

Hvat burdi hitt kynið vítað um títt kyn?

– Stórir munur er á tilvitanini hjá kvinnum um øll handa viðurskifti, sum mynda hugburðin hjá monnum. Menn hugsa í stóran mun um at loysa eina avbjóðing, meðan kvinnur er nógv meira detailfikseraðar. M.a. tí eiga kvinnur at skilja menn betur, tá teir í bestu meining koma viðvælmeintum loysnum, tá tær hava okkurt uppá hjartað.

Hvat burdu børn vítað um tað at verða vaksin?

– Tað er so ómetaliga nógv, sum børn eiga at hava við sær sum førning inn í vaksnamannalívið. Ikki minst, at ábyrgd og myndugleiki eru samantvinnaðar eindir, so tá persónur tekur við myndugleikum, so fylgir samsvarandi ábyrgd við, tað verði seg í hjúnarbandi, tá børn verða sett í heimin, føtur verða settar undir egjið borð, í arbeiðslívinum o.m.a.

Hvat var seinasti dreymurin, tú gjørdi til veruleika?

– Havi havt mangar dreyrar, summir meira realistiskir enn aðrir og summir vorðnir til veruleika og aðrir ikki. Tann seinastu heilt ítøkligi dreymurin, sum onnur gjørdi til veruleiki er, at eg farna

hálvannað árið eri ríkaður við 4 abbabørnum og tað fimta kemur um ársskiftið.

Enda setningin: Um eg tordi, hevði eg...

– Í mínum aldri snýr tað seg meira um tað møguleiga enn at tora. Skuldi eg gjørt okkurt ómøguligt til møguleika, so kundi tað verið at róa afturá onkra av dreymaútbúgvingunum ella kanska okkurt heilt annað – at farið eitt ár burtur í heim at uppliva fjarskotin lond og mentanir.

Hvat hevði gjørt heimin til eitt betri stað?

– Um átrúnaðarlig og tjóðskaparlig fanatisma misti fastatøkur á sínum viðhaldsfólkum – við átrúnaðarligari fanatismu hugsi eg serstakliga um islam. Og at fólkaraði, javnrættindi og sínámillum virðing istaðin vunnu hevd.

Nær vart tú seinast veruliga ovfarin?

– Eri so jarðbundin, at tað er sjáldan, at nakað kemur óvart.

Tað seinasta, tú hevur lært, er at:

... at tú alt ov sjáldan sært, at tað er ikki fyrr enn tú missir, at tú ásannar, at tað tú metir sum eina sjálvfylgju, ikki er so sjálvsagt kortini. At lívið er ein gáva, sum skal virðismetast og ikki gerast brúkslutur sum partur av endaleysari

sjálvrealisering, sum tilboðsterautar uttan íhald lokka við.

Tann stóðuga ringa samvitskan snýr seg um, at eg...
... mangan havi tikið arbeiðið/karrieru fram um familjulívið.

Enda setningin: Føroyingar áttu at...

... føroyingar áttu at virðismetast meira, at vit liva í heimsins besta, tryggasta og vinaligasta landi í heiminum.